

Vreme se spreminja, ukrepi le počasi

Podnebne spremembe V EU so veseli zaradi ameriških namer, vendar te še niso uveljavljene

LJUBLJANA – »Pot do trajnostnih virov energije bo dolga in včasih zapletena. Ampak Amerika se ne sme upirati tej tranziciji, moramo jo voditi. Tehnologij, ki bodo dajale nova delovna mesta, ne smemo prepuščati drugim, moramo izkoristiti priložnosti,« pravi predsednik ZDA Barack Obama.

BORUT TAVČAR

Že leta 2009 se je Barack Obama zavezal, da bodo ZDA zmanjšale emisije toplogrednih plinov za 17 odstotkov do leta 2020 (od leta 2005), če se bodo vsa druga močna gospodarstva odločila enako. Iz tega ni bilo nič, ZDA so bile vsako leto razočarane svetovnega podnebnega vrha. Zdaj se je pohvalil, da so ZDA podvojile uporabo vetrne, sončne in geotermalne energije, da veljajo najstrožji standardi za goriva v zgodovini ZDA, da ustvarjajo nova delovna mesta in novo industrijo. Lani so tako emisije padle na najnižjo raven v 20 letih, kljub temu pa je energijska varnost ZDA večja kot kdaj koli.

Obama je vse še spomnil, da podnebne spremembe niso oddaljena grožnja, saj je bilo preteklo leto najtoplejšje v zgodovini. Število obolenih za astmo se je v 30 letih podvojilo zaradi onesnaženega zraka. Pogostejše poplave, vročinski valovi in suše pa so mnogo kmetov spravile ob kruh, kar draži hrano. Vse to ima dolgoročne posledice. Lanskih 11 različnih vremenskih katastrof je povzročilo za več kot 110 milijard dolarjev škode.

Obamov podnebni akcijski načrt ima tri stebre. Prvi stebel je boj s podnebnimi spremembami in zmanjševanje emisij, drugi prilagajanje na podnebne spremembe, tretji pa vodilna vloga v mednarodnih pogovorih. »Podnebne spremembe so eden največjih izzivov tega časa, vendar je to tudi izziv, ki je prilagojen moči ZDA,« meni Obama. Pravi, da bodo njihovi znanstveniki iznašli nova goriva, kmetje pa jih

Američanom je tudi postalo jasno, da so podnebne spremembe že v dnevni sobi, ukrepanje pa je priložnost. FOTO REUTERS

bodo gojili. Njihovi inženirji bodo odkrili nove vire energije, njihovi delavci jih bodo postavili, njihova podjetja pa prodajala.

Konkretnije, javna zemljišča namenjajo za postavitev obnovljivih virov energije, zlasti večjih sončnih in vetrnih parkov. Financiranje razvoja in raziskav tehnologij za proizvodnjo čiste energije bodo povečali za 30 odstotkov, na 79 milijard dolarjev. Uvajajo strožje standarde za goriva pa tudi za učinkovitost tovornjakov in osebnih avtomobilov. Prihodnje leto, če bo načrt seveda odobren v senatu in kongresu, bodo odpravili tudi subvencije za rabo fosilnih goriv. Teh se nabere za 500 milijard dolarjev na leto, ustavev pa bi po oceni prinesla desetodstotno znižanje emisij. Povečali pa bodo spodbude za energijsko obnovo stavb, za kar bodo vzor javne stavbe.

Evropa vesela, vendar ...

»Seveda sem vesela, ko vidim, da se ZDA končno premikajo na pod-

nebnem področju. Po številnih pomembnih govorih predsednika Obame in sekretarja Kerryja je Evropa z nestrpnostjo pričakovala ameriške konkretne korake. Ta načrt je torej navdse dobrodošel korak naprej, ki lahko, če bo seveda tudi izveden, ZDA postavi na pot proti nizkoogljični družbi,« se je na Obamov načrt odzvala evropska komisarka za podnebno ukrepanje Connie Hedegaard.

Dodala je, da načrt Bele hiše vsebuje vrsto mednarodno dobrih namenov, ki pa morajo biti zdaj prevedeni v konkretnije ukrepe. »Prva priložnost bodo ZDA lahko izkoristile septembra na ICAO, ko bomo pripravili svetovni sporazum o omejitvi emisij mednarodnega letalstva. In do leta 2015, ko pričakujemo trdno zavezo ZDA za dolgoročno zmanjšanje domačih emisij toplogrednih plinov, ki bo potem del zavezujočega podnebnega sporazuma,« še dodaja Hedegaardova.

Ne glede na napovedi se bo Evropska unija še vedno trudila spraviti vse partnerje za mizo. Določiti je treba ambiciozno ukrepanje, ki ga zahteva planet. »Potrebujemo vsa močna svetovna gospodarstva, ki morajo prispevati svoj delež. Po napovedih iz Washingtona in vedno jasnejših znamenjih, da tudi Kitajska intenzivno dela v tej smeri, prihajajo močnejši signali, da bo svet vendarle nekaj naredil za podnebje. Premika se počasi, vendar se premika. To so seveda ohrabrujoče novice v času, ko Evropa pripravlja novo podnebno in energijsko politiko do leta 2030,« meni Connie Hedegaard.

Medtem so v Veliki Britaniji že pripravili poročilo o nacionalnem programu prilagajanja na podnebne spremembe. Ugotavljajo, da je imelo kar 64 odstotkov britanskih podjetij zaradi vremenskih ekstremov težave v dobavni verigi, 70 odstotkov velikih podjetij pa vidi v podnebnih spremembah resno tveganje. Kljub temu se le

40 odstotkov britanskih podjetij pripravlja na morebitne vplive podnebnih sprememb. Za Slovenijo takšnih podatkov sploh ni, ekonomisti pa so izračunali, da en evro, vložen v prilagajanje na podnebne spremembe, prepreči za štiri evre škode.

Odzivi povsod mešani

Premogovna industrija, ki jo bo prizadela omejitev emisij, je Obamov načrt označila za slab. Podobno so republikanci znova obtožili predsednika, ker hoče uvesti politike, ki bodo škodovala gospodarstvu in delovnim mestom. Po drugi strani so okoljevarstveniki podprli načrt kot dober, vendar opozorili, da ne gre dovolj globoko. Mreža dneva Zemlje (Earth Day Network) je, denimo, spomnila, da »jedrska energija ni del odgovorne rešitve, čist premog pa je mit«. Kot najpomembnejše odločitve okoljevarstveniki poudarjajo namero za omejitev emisij iz termoelektrom.

ZELENO MNENJE

Podnebje na prvem tiru

Ko ameriški predsednik naznanja ambiciozno podnebno politiko, zatrdi, da bodo ZDA postale vodilne v boju proti podnebnim spremembam, se ob tem seveda zdrznejo vse države sveta. Če zraven povsem jasno pove, da so različni lobiji vseskozi napovedovali gospodarsko katastrofo, ko se države odločale za omejitve izpustov žveplovega dioksida pa snovi v razpršilcih in hladilnikih, ki so tanjšale ozonski plašč, ko so zahtevale avtomobile z manjšo porabo, je še bolj prepričljivo. Gospodarstvo je namreč vedno znova preživelo, saj se je pokazala človeška inovativnost, ljudje pa so dobili prijetnejša delovna mesta in čistejše okolje.

Evropska komisija je lahko rekla le: »Končno.« Zaveza je jasna, države sveta so se zavezale, da bodo do leta 2015 sprejele zavezujoč

Slovenija ima vse možnosti za lastno zgodbo o uspehu s konceptom trajnostnega razvoja.

česar se že nekaj let gotovo zaveda tudi Barack Obama. Do zdaj je bila prva Evropska unija, Kitajska je namreč še pred nekaj leti pogojevala zniževanje emisij s sodelovanjem ZDA v dogovorih. Pred kratkim se je Kitajska odločila drugače, za njeno gospodarstvo in ljudi je postalo bolj tesneje sodelovati z EU, ZDA pa so ostale same. Obama je sicer že poskušal ZDA postaviti na zemljevid bork za podnebje, a so ga vedno ustavili v senatu in kongresu. Ogljični lobiji so še precej močni, vendar so zdaj Obami precej v korist podatki, da so ZDA zadnja leta najbolj znižale emisije. Poleg tega ni treba letos sprejeti nobene zdravstvene reforme, podnebnih skeptikov pa ni več.

Vzrok zmanjšanja ameriških emisij so vetrne elektrarne, še veliko pomembnejši pa je plin iz skrivalcev. In na napovedi gradnje novih jedrskih elektrarn mnoge okoljevarstvenike navdaja z nezaupanjem. Spet gre le za oglični odtis, vpliv celotnega življenjskega kroga izdelka ali storitve na vodo, zrak, zemljo, ljudi, živali in rastline pa ni nikomur mar.

Slovenija je v teh svetovnih premikih enakovreden del EU. Vendar bi lahko pisala tudi zgodbo po lastnem okusu, ne da jo vsaka nova okoljska, energetska ali podnebna direktiva preseneti. Zdaj se pojavljajo pozivi k uvedbi demokratičnega socializma. Žal socializem spomni na dimnike, na močne roke s kladivi in krampi. Na vse zahteve ljudstva bolj odgovarja koncept trajnostnega razvoja z vsemi dimenzijami, okoljevarstvom, socialno družbo in gospodarstvom. Prebivalci Slovenije živimo v krasnem okolju, v njem smo si uredili domove in podjetja, v katerih služimo za preživetje. Ne potrebujemo več trgovin za prodajo hrane, raj bi imeli vrtove, da bi jo lahko pridelovali. Ne potrebujemo novih rudnikov premoga, znamo izolirati hiše in graditi z lesom. V sožitju z okoljem.

Borut Tavčar
o svetovnem podnebnju

POVEZANE VSEBINE
delo.si/okolje

Ni dovolj zamenjati nafte z rastlinami

Zelene inovacije (3) Bioplastika ne sme le zamenjati plastike iz nafte, treba je tudi najti inovativne načine njene uporabe

LJUBLJANA – Plastika je široko uporabna, lahka in vzdržljiva, zato so plastični odpadki povsod, tako v okolju kot, na koncu, v naši prehranski verigi. Gre pa tudi drugače, le inovativno je treba razmišljati in najti nove načine uporabe odpadne plastike.

BORUT TAVČAR

Četrta generacija belgijskega družinskega podjetja De Saedeleir iz plastenk proizvaja prvovrstno surovino za tekstilne izdelke, kot so prevleke za avtomobilsko industrijo. Leta 2004 so začeli poskuske z biopolimeri, takšna plastika je iz naravnih materialov in se jo da kompostirati. Poleg tega podjetje proizvaja breživne trpežne preproge za razstavne površine in tudi stadione. V postopku najprej

zmanjšajo porabo surovin, saj po uporabi preproge znova uporabijo ali pa jih reciklirajo.

Nova proizvodnja zajema še tehnične tekstilne izdelke s specifičnimi lastnostmi. Podjetje De Saedeleir je pionir pri proizvodnji tekstila za kmetijstvo iz naravnih surovin. Proizvajajo tkanine za utrjevanje terena, denimo obcestnih brežin. Te tkanine se razgradijo v treh do petih letih, ko brežino utrđijo korenine zasajenih rastlin in grmovja, lahko pa imajo tri osnovne naloge. Prva je preprečevanje rasti plevelov, druga dodatna pomoč za rast rastlin, saj tkanina lahko sprošča hranila zanje, tretja pa preprečevanje erozije prsti. Za to proizvodnjo je družba dobila tudi subvencijo Evropske unije za zeleno inovacijo, pilotne površine pa so posejane po vsej Evropi. Iščejo še nove, pri čemer je pomembno, da so mesta vzor regijam.

Plastiko je mogoče predelovati vedno znova. FOTO REUTERS

Patrick De Saedeleir je povedal, da za zeleno inovacijo ni dovolj zgolj zamenjati polimera iz nafte s polimerom iz rastlin. »Kupci ne prenesejo višje cene enakih izdelkov, poreklo surovin ni tako

odločilno merilo. Treba je najti nove rešitve, saj bioplastika stane več kot navadna plastika iz nafte,« pravi De Saedeleir.

De Saedeleir pravi, da družba precej plača za 20.000 ton pla-

sten, ki jih morajo še oprati. Odpadna plastika je v Belgiji sekundarna surovina, ki ima ceno. Iz tega izdelajo vse druge materiale, denimo za 20 milijonov kvadratnih metrov preprog za sejme in igrišča, z izjemo bioplastike.

Nova strategija za plastiko

Odpadna plastika ima velike škodljive posledice tako za okolje kot za zdravje ljudi. Evropska komisija je zaradi čedalje večje težave s plastiko začela javno posvetovanje o mogočih novih političnih usmeritvah, ki bi jih zapisala v evropsko strategijo za odpadno plastiko. Večji posvet na višji ravni bo 15. julija v Bruslju. Evropska komisija bo predstavila življenjski krog plastike, od oblikovalskih rešitev, ki vplivajo na možnost recikliranja izdelka, do podaljšane odgovornosti proizvajalcev plastike tudi za plastične odpad-

ke. Proizvajalci morajo zdaj za to imeti izbrane sheme zbiranja in predelave odpadkov.

Pomembne so tudi navade uporabnikov plastične embalaže in drugih izdelkov. Razprave se bodo vrtele še okrog sistemov zbiranja odpadkov, ki so v Evropski uniji precej različni, od takšnih, kjer večino odpadkov sežgejo, do takšnih, kjer večino odpadkov odložijo. Odprto je tudi vprašanje tehnologij recikliranja in zajema vseh sekundarnih surovin. V EU so zdaj glede ravnanja z odpadki najbolj ocenjene države, ki velik delež odpadkov termično izrabijo oziroma sežgejo, denimo Danska in Avstrija. To pa ni povsem skladno z evropskimi okoljevarstvenimi cilji in novimi usmeritvami. Nov poudarek je na varčni porabi svežih surovin in kar se da veliki porabi odpadkov kot vira surovin.

Skodelica za kavu spada v črni zabojnik

Kam s keramiko in porcelanom? Vsako napačno ločevanje vpliva na reciklažni proces in kakovost reciklata

Čeprav spominjata na steklo, keramika in porcelan ne spadata v zabojnik za steklo. Odložimo ju med mešane odpadke ali odnesemo v najbližji zbirni center. Poškodovana, razbita ali uničena keramika in porcelan, ki pristaneta med steklom in nadaljujeta pot v reciklažo, to otežita, ker se ne raztopita.

Pri takšnih odpadkih je še posebno pomembno, da je napak pri ločevanju čim manj. Vsako napačno ločevanje namreč vpliva na reciklažni proces in pozneje tudi na kakovost reciklata.

Drugeče pa je s steklom. Tudi v časih, ko še nismo ločevali odpadkov v takšni meri in obsegu, kot to počnemo danes, smo zbirali steklo kot povratno embalažo ali pa za predelavo. Steklo je bilo med prvimi odpadnimi surovinami, ki so šle v reciklažo. To je odpadke, ki ga lahko v procesu reciklaže spet predelamo v nov izdelek, pri tem pa porabimo manj energije in surovi-

Keramike in porcelana ne odvrzite med steklo. FOTO DAMJAN ŽIBERT

ne kot pri izdelavi novega izdelka iz stekla.

Steklo je mogoče stoddotno predelati in ga tako lahko znova in znova uporabljamo. Pri tem je najbolj pomembno, da snov ne izgubi kakovosti. Ena tona črepin lahko namomesti 1,2 tone surovine. Leta 2010 smo v Sloveniji 75 odstotkov zbranega stekla poslali v recikla-

žo. Del tega je tudi družba Slopak, ki poskrbi, da ločeno zbrana steklena embalaža nadaljuje pot v reciklažo.

V zabojnik odložimo le embalažno steklo

Vendar pozor! Različne vrste stekla ne spadajo v isti zabojnik. Med steklo, ki je primerno za reciklažo in

ga odložimo v zabojnik za steklo, spadajo steklene živil in pijač, steklena embalaža zdravil in kozmetike ter kozarci vložnih živil. Steklo za embalažo je natrijevo-kalcijevo steklo, ki vsebuje pesek, sodo in apnenec in je tako primeren za predelavo. Vse druge vrste stekla, ki vsebujejo različne primese, pa za to niso primerne, ker med taljenjem povzročajo najrazličnejše težave.

V zabojnik za steklo ne spada niti okensko, avtomobilsko in drugo ravno steklo, ker to ni embalažno steklo. Tudi njegova sestava je drugačna od embalažnega stekla. Te odpadke oddamo v najbližji zbirni center. Čeprav so žarnice steklene, niti te ne spadajo med steklo, ampak jih odložimo med preostanek odpadkov. Drugeče pa velja za varčne sijalke, ki spadajo med nevarne odpadke. Lahko jih oddamo v zbirnem centru ali v posebne zbiralnike, ki stojijo v trgovinah s tehničnim blagom.

Tudi ogledala, zaslonsko, karbonsko in pleksisteklo ter ognjevarno steklo ne spadajo v zabojnik

za steklo. To gre v preostanek odpadkov ali pa, če so količine večje, v zbirni center. Pazljivo je treba ravnati tudi z laboratorijskim steklom, ki ima drugačno kemijsko sestavo, vsebuje pa lahko tudi ostankne kemikalije. Enako kot za embalažo in papir tudi pri stekle-

ni embalaži velja, da jo vedno do konca izpraznimo oziroma iztočimo in odstranimo pokrovec oziroma zamaške, preden jo odložimo v zabojnik. Kovinske pokrovice odvrzemo med embalažo, plutovinaste zamaške pa med mešane odpadke.

PARTNERSTVO ZA OKOLJE

Projekt LIFE10 INF/SI/136 Ločujmo odpadke sofinancira Evropska unija prek finančnega mehanizma LIFE+.

Delo v sodelovanju z družbo Slopak avtorsko avtonomno ozavešča bralce o pomenu ločenega zbiranja odpadkov in varovanja okolja. Zelena stran je v celoti namenjena projektu LIFE10 INF/SI/136.

Na vaša vprašanja o ločevanju odpadkov in varovanju okolja bomo poiskali odgovore. Vprašanja pošljite na naslov: zeleno@delo.si.

V boj za zeleno prestolnico 2016

LJUBLJANA – Začel se je natečaj za zeleno prestolnico Evrope leta 2016. Nagrada je priznanje za mesta, ki si najbolj prizadevajo zagotoviti do okolja prijazno mestno življenje. Za to nagrado se lahko tokrat prvič potegujejo evropska mesta z več kot 100.000 prebivalci. Doslej so se lahko prijavi le mesta z najmanj 200.000 prebivalci. Tako se za nagrado lahko poteguje več kot 400 mest po vsej Evropi. Rok oddaje kandidatur je 17. oktober, zmagovalno mesto pa bo objavljeno junija 2014. Naj spomnimo, da je bila v finalu za zeleno prestolnico 2015 tudi Ljubljana, naziv pa je prejel Bristol. **BA. PA.**

Prihodnjic v Zelenem Delu

Pisali bomo o socialnem podjetništvu, ki pomembno prispeva k trajnostnemu razvoju. Novosti o ločevanju odpadkov in zelenih inovacijah. Pišite na zeleno@delo.si.